

DN granskar. Övergrepp i kulturens finrum

Akademien anlitar egen granskare

- Svenska Akademien är i allvarlig kris efter DN:s avslöjande om samarbetet med Kulturprofilen som anklagas för sexuella övergrepp och trakasserier.
- Nu anlitar ständiga sekreteraren Sara Danius en advokatbyrå som ska utreda varje ledamots relation till Kulturprofilen.
- Sara Danius erkänner själv att hon visste om att Kulturprofilen utsatt kvinnor för "mildare" sexuella trakasserier.

Matilda Gustavsson
matilda.gustavsson@dn.se

● Svenska Akademiens ständiga sekreterare Sara Danius hade under gårdagen ett första möte med en ansedd advokatfirma, berättar hon. Anledningen är DN:s granskning av Kulturprofilen, som av arton kvinnor anklagas för sexuella trakasserier och övergrepp. Mannen har nära band till Svenska Akademien, och flera av händelserna ska ha ägt rum i lägenheter som ägs av Akademien: en i gamla stan i Stockholm, en i Paris. – Vi har gett advokatfirman i uppdrag att göra en utredning, som ska gå till botten med vad vi i Akademien har vetat om Kulturprofilen – och vad vi borde ha vetat. Advokatfirman har lång erfarenhet av sådana utredningar, och de har, liksom jag, varit mycket tagna av vad som framkommit och de ser inte heller någon anledning att misstro uppgifterna i artikeln, säger Sara Danius. I den utredning som påbörjats ingår, utöver "spaningsarbete", en lång rad intervjuer med bland annat enskilda ledamöter, och en

viktig fråga är – enligt den ständiga sekreteraren – om Kulturprofilen har haft något inflytande över Akademiens arbete. – I artikeln finns uttalanden från Kulturprofilen om att att "jag ska förstöra din karriär", och liknande saker, och det är ytterst angeläget att ta reda på om något i vårt arbete tyder på att han har haft ett sådant inflytande, över priser och så vidare. Är det så – då måste vi få upp det i ljuset. Jag är själv, bortom detta, otroligt engagerad i Metoo-kampanjen. Alla kvinnor som trätt fram nu, anonyma och icke-anonyma – de har varit exceptionellt modiga. Kulturprofilens beteende har varit känt bland många i kulturvärlden sedan 1980-talet. Sara Danius sa i en första kommentar till DN att även hon känt till "rykten" om honom: "Men för mig var det nyheter hur grovt det var", menade hon.

"Ja, jag har hört talas om det. Ja, tafsningar och skamliga förslag."

Sara Danius

Har du känt till "mildare" former av trakasserier? – Jag hade hört att personen är en kvinnokarl, erotiskt vidlyftig. Sådant. Vad menar du med "milda" trakasserier? **Tafsningar, skamliga förslag. Har du hört talas om sådant i relation till Kulturprofilen?** – Ja, jag har hört talas om det. Ja, tafsningar och skamliga förslag. Men inte den typen av grova övergrepp som nu framkommit, handlingar som är rent kriminella. **Med den vetskapen, om kvinnors "mildare" vittnesmål. Varför behöll Svenska Akademien sina täta band med Kulturprofilen?** – Ja... Därför att han har gjort en stor insats för kulturlivet. Den så kallade klubben har varit en central samlingspunkt för olika kulturyttringar, det har varit en väldigt viktig plats, säger Sara Danius, och tillägger: – Men för Akademien är han oviktig. I dag, torsdag, samlas Svenska Akademien till ordinarie möte, det första efter DN:s granskning. Samarbetet med Kulturprofilen är den första punkten på mötets dagordning.

Nobelstiftelsen: Kan

Kulturprofilen som anklagas för sexuella övergrepp stängs ute från Nobelfestligheterna, meddelar Lars Heikensten, vd för Nobelstiftelsen. Han menar också att Svenska Akademiens nära kopplingar till personen riskerar att påverka Nobelpriset negativt.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se

● Anklagelserna mot Kulturprofilen och banden till Svenska Akademien väcker stor uppmärksamhet bara veckorna före det att Nobelpriset i litteratur delas ut. Lars

Heikensten, vd på Nobelstiftelsen, uppger att han inte har möjlighet att ställa upp på en intervju men svarar på frågor över mejl. "Jag tycker att det är helt förfärligt", skriver Heikensten på DN:s fråga om hur han reagerar på uppgifterna i granskningen. **På vilket sätt påverkar det här bilden av Nobelpriset, då Svenska Akademien utser litteraturpristagaren?** "Det är utmärkt att Sara Danius och Peter Englund har gjort skarpa uttalanden och att de kommer att agera kraftfullt", skriver Heikensten och fortsätter: "Alla förstår säkert att den här personen inte deltar i valet av lit-

Detta har hänt.

- DN kunde på tisdagen publicera vittnesmål från 18 kvinnor om sexuella trakasserier och i flera fall fysiskt våld som Kulturprofilen utsatt dem för mellan 1996 och 2017.
- Mannen har starka band till Svenska Akademien. Han har nyligen offentligt hyllats av en av ledamöterna och driver en verksamhet som samarbetat och mottagit finansiellt stöd från Svenska Akademien.
- Flera av de övergrepp som han anklagas för ska ha skett i Akademiens lägenheter i Paris

👉 Läs vittnesmålen från de 18 kvinnorna på dn.se/kultur

respektive Gamla stan i Stockholm. Kulturprofilens beteende har enligt DN:s källor varit känt i denna prestigefyllda del av kulturvärlden ända sedan 1980-talet, men omgetts av en stark tystnadskultur. ● Akademiens ständiga sekreterare Sara Danius fördömde redan på tisdagskvällen Kulturprofilens agerande som "djupt oanständigt, det är vidrigt". Hon klargjorde vidare att hon förväntar sig att Svenska Akademien nu avslutar allt samarbete med mannen och hans verksamhet.

Sara Danius, Svenska Akademiens ständige sekreterare.
Foto: Claudio Bresciani/TT

påverka Nobelpriset

"Jag tycker att det är helt förfärligt", skriver Lars Heikensten, vd för Nobelstiftelsen, i ett mejl till DN.
Foto: Fredrik Funck

teraturpristagare, men när en institution som utser Nobelpristagare hamnar i en situation av det slaget riskerar det helt naturligt att påverka Nobelpriset negativt." **Hur ser ni på att Svenska Akademien stöttat Klubben ekonomiskt?** "Nobelstiftelsen har ingen inblick i vilka ekonomiska bidrag Svenska Akademien betalar ut eller varför." **Kommer ni att ta kontakt med Svenska Akademien?** "Ja, vi har tagit kontakt med Svenska Akademien angående den här personens närvaro under Nobeldagen. Vi är överens om att han inte ska delta i Nobelfestligheterna."

Svenska Akademiens lokaler i Börshuset. Foto: Magnus Hallgren

Björn Wiman: Den kommande tiden kommer att ställa stora krav på Akademiens ledarskap

Skandalen med Kulturprofilen handlar inte om ett enskilt rötägg i Svenska Akademiens närhet. Det är institutionens hittills djupaste kris, skriver Björn Wiman.

Obs! Föreställningen inställd p g a sjukdom!" Meddelandet på den välkända kulturföreningens hemsida går inte att misstolka. Under onsdagskvällen skulle en av Nordens mest framstående poeter, en ledamot av Svenska Akademien och ett antal namnkunniga musiker framträda i ett samlat program med poesi och musik. För "konstnärlig ledning och regi" står den så kallade Kulturprofilen – den man som i DN-reportern Matilda Gustavssons granskning avslöjas med systematiska övergrepp och trakasserier sedan många år tillbaka. Övergreppen – ibland rena våldtäkter – ska i vissa fall ha ägt rum i Svenska Akademiens lägenheter. Mannens maktstrategi har varit att hänvisa till sina nära relationer med den anrika institutionen, som också varit med och finansierat hans verksamhet på kulturföreningen Klubben. Det är ett avslöjande som skakat hela Kultursverige. "Sjukdom" är dessutom ett ovanligt passande begrepp i sammanhanget. "Alla vet och alla har vetat. Men de blundar", säger en

av kvinnorna i reportaget, en av de arton vars modiga och skrämmande vittnesmål nu stänker också på de arton ledamöterna i Börshuset. Det är också en "sjukdom" som lett fram till kulturvärdens skuldmedvetna tystnadskultur. Där är Svenska Akademien inte heller ensam. I dagarna avslöjar Sveriges Radio hur en känd profil i den klassiska musikvärlden har fått prestigeuppdrag av Kungliga Musikaliska akademien, trots att den känt till mannens historia av trakasserier och övergrepp.

Men ordet "sjukdom" implicerar också ett möjligt tillfrisknande. Det är därför ett hälsotecken att Svenska Akademiens såväl nuvarande som tidigare ständige sekreterare Sara Danius och Peter Englund omedelbart har gått ut och reagerat med berättigad mänsklig indignation, snarare än som stelbenta ämbetsinnehavare. Det är ingen vågad gissning att Akademien efter sitt sedvanliga sammanträde på torsdagen kommer att offentliggöra ett samfällt avståndstagande från Kulturprofilen och hans verksamhet. Frågan är om det räcker. Svenska Akademien är en av de kvarvarande, förmoderna strukturer som till stora delar lever på att verka utanför den gängse samhällsordningen. De sätter till och med en stolthet i detta. Institutionens status och position vilar på ett omfattande pris- och stipendiesystem som finansierar stora delar svenskt kulturliv – en tyst men genomgripande maktordning som har möjliggjort tystnaden och rädslan kring Kultur-

profilens systematiska övergrepp. Hade Svenska Akademien varit en vanlig samhällsinstitution hade samtliga dess ledamöter tvingats avgå.

Men Svenska Akademien är ingen vanlig samhällsinstitution. Dess ledamöter kan inte tvingas till avgång. Inget hindrar dock att de hanterar denna djupa kris på samma sätt som en modern organisation skulle ha gjort det: med öppenhet, transparens och en ärlig vilja att gå till botten med problemet. Den kommande tiden kommer att ställa stora krav på Akademiens ledarskap. En rad frågor återstår. Hur ser exempelvis Nobelstiftelsen på den institution som delar ut det kanske mest prestigefulla Nobelpriset? Kulturprofilens förehavanden solkar ner också Nobelprisets status. Vad säger kulturminister Alice Bah Kuhnke? Hon har inget formellt inflytande över Svenska Akademien men måste ändå i kraft av sin ställning engagera sig i saken. Och vad tycker kungahuset, som varje år hedrar institutionens högtidssammankomst med sin närvaro?

Skandalen med Kulturprofilen handlar inte om ett enskilt rötägg i Svenska Akademiens närhet. Det är institutionens hittills djupaste kris.

Björn Wiman
bjorn.wiman@dn.se